

MATKAPUHELIMET, LASKIMET, SANELIMET

Versio: 21.10.2019

HANKINNAN KOHDE	
Matkapuhelimet, laskimet, sanelimet	
Keskeiset vaikutukset - Energiankulutus ja siitä aiheutuvat hiilidioksidipäästöt - Tuotteessa ja sen valmistuksessa käytettävistä haitallisista aineista johtuva ilman, maaperän ja veden pilaantuminen, alailmakehän otsonin muodostuminen, haitta-aineiden kertyminen eliöihin - Uusiutumattomien luonnonvarojen väheneminen raaka-aineiden käyttöönnoton ja valmistuksessa tarvittavan öljyn/maakaasun käytön seurauksena - Jätteen syntyminen, mukaan lukien ongelmajätteet, pakkaukset ja loppusijoitus - Erytisesti tietyissä tuotantoketjuissa lapsityön hyväksikäyttö, pakkotyö ja muut ihmisoikeusongelmat.	
TAVOITTEET	OHJAAVAT DOKUMENTIT
- Kemikaalien ja haitallisten aineiden vähentäminen - Jätteiden vähentäminen ja kierrätys - Energiatehokkuuden lisääminen - PVC:n vähentäminen - Sosiaalisen vastuun huomioiminen	Alla esitetyt ehdotukset hankinnan vaatimuksiksi ja vertailuperusteiksi perustuvat näihin dokumentteihin. - Työ- ja elinkeinoministeriö (2016): Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa - Finnwatch (2019): Vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet ja toimitusketjun hallinta ILO: Ratifioinnit maittain

VASTUULLISUUSNÄKÖKOHTIEN SISÄLLYTTÄMINEN HANKINTAAN

Ohjaavista dokumenteista on poimittu tähän hyviä esimerkkejä. Vastuullisuusnäkökohdat voi siis sisällyttää hankintaan valitsemalla alla esitetyistä vaihtoehtoista. On hyvä huomioida, että markkinatilanteet, hankinnan kohteet ja olosuhteet vaihtelevat alueittain. Hankintayksikön tulee tarkistaa kriteerit ja asettaa aina itse niiden taso omien tavoitteiden ja markkinakartoituksen perusteella. Hankinnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi voi määritellä muitakin vaatimuksia, vertailuperusteita tai sopimusehtoja.

TURVALLISUUS

VAATIMUS	TODENTAMINEN
PERUSTASO	
Jäljitettävyys: Tuote on jäljitettävissä.	Selvitys, josta käy ilmi tuotteen valmistusmaa ja tuotteen valmistusmateriaalit.
Haitalliset aineet: Tarjoajan on toimitettava selvitys tuotteen sisältämistä aineista, jotka on luokiteltu REACH-asetuksen (1907/2006) erityistä huolta aiheuttavien aineiden kandidaattilistalle. Selvityksen tulee kattaa aineet, joiden pitoisuus tuotteessa ylittää 0,1 painoprosenttia/aine kussakin yksittäisessä tuotteen komponentissa. Jos sopimusaikana kandidaattilistaan lisätään aineita, joita tuote sisältää, tulee toimittajan viestiä tästä tilaajalle kuuden kuukauden kuluessa kandidaattilistan päivityksen julkaisusta. <i>Huom: Kriteerin todentamiseksi on tärkeää tarkastella myös, miten tarjoaja täyttää vaatimukset haitallisiin aineisiin liittyvän tiedon hallinnasta.</i>	Tarjoajan selvitys tuotteen sisältämistä kandidaattilistan aineista.
Haitallisiin aineisiin liittyvän tiedon hallinta: Tarjoajalla tulee olla käytännöt tiedon hallintaan ja seurantaan tarjottavien tuotteiden sisältämistä ympäristölle ja terveydelle haitallisten aineista. Käytäntöjen tulee varmistaa tiedon saatavuus yli 0,1 painoprosentin pitoisuuksissa esiintyvistä aineista. Seuraavat aineet sisältyvät tarkasteluun: - REACH-asetuksen kandidaattilista erityistä huolta aiheuttavista aineista (artikla 59, EY 1907/2006, asetus kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista) - REACH-asetuksen (EY 1907/2006) liite XVII (tiettyjen vaarallisten aineiden, seosten ja esineiden valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön rajoitukset) - RoHS-direktiivin (direktiivi 2011/65/EU tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa) liite II	Tarjoajan selvitys käytännöistä.
EDELLÄKÄVIJÄTASO	

Edelläkävijä (recent colors. lavender)	Edelläkävijä
--	--------------

YMPÄRISTÖVASTUU

VAATIMUS	TODENTAMINEN
PERUSTASO	
Kierrätettävyys: Tuote on suunniteltu siten, että se on helposti purettavissa ja siitä voidaan erotella ne osat, jotka voidaan kierrättää tai käyttää uudelleen.	Selvitys, josta käy ilmi vaatimusten täyttyminen.
Takuuaika: Laitteen ja akun takuuaika on vähintään 12 kk.	Toimittaja antaa kirjallisen takuun ja kuvauksen takuun sisällöstä tilaajalle.
Käyttöohje: Tuotteen mukana on toimitettava selkeä, suomenkielinen käyttöohje, joka sisältää tietoa mm. tuotteen sähkönkulutusta pienentävistä käyttöasetuksista ja käyttötavoista.	Selvitys laitteen käyttöohjeen sisällöstä energiatehokkuusnäkökulmasta.
Pakkaukset: Tuotteen kuljetuspakkaukset on valmistettu kierrätys ja/tai uusiutuvista materiaaleista tai ne ovat useaan kertaan käytettäviä tai kierrätettäviä.	Tarjoajan on toimitettava selvitys tuotteen kuljetuspakkausmateriaaleista.
Muovien pakkausmerkinnät: Tuotteen muovipakkauksissa on muovinkierrätys-merkintä (01–07). Kierrätysmerkin 07 (muut muovit ja muoviyhdistelmät) yhteydessä on lisäksi mainittu, sisältääkö pakkaus PVC-muovia tai muita halogenoituja muoveja.	Selvitys muovimerkinnän käytöstä tuotteessa ja pakkauksissa.
PVC-muovit ja ftalaatit: Tuotteen muovipakkauksissa ja etiketeissä ei ole käytetty PVC-muoveja tai muita halogenoituja muoveja eikä PVC:n pehmittimiä (ftalaatit).	Tuoteseloste tai muu asiakirja, josta käy ilmi pakkauksissa ja etiketeissä käytettyjen muovien laatu.
Saatavuus: <u>Esimerkki sopimusehdosta:</u> Matkapuhelimen toimittajan on taattava yhteensopivien akkujen, virtalähteiden sekä kuulokkeiden ja muiden	

lisälaitteiden saatavuus vähintään 2 vuoden ajan tuotteen ostosta. Tarjoajan on taattava laitteen osien, kuten akkujen, saatavuus yksittäisissä erissä.

EDELLÄKÄVIJÄTASO

Kierrätetyt materiaalit: Tarjoajan on ilmoitettava kierrätystoiminnasta peräisin olevien materiaalien (muovien ja/tai metallin) osuus painoprosenteina lopullisesta tuotteesta.

Esimerkkiarviointi: Kierrätysmateriaalien osuuden perusteella laskien suurimman painoprosenttiosuuden tarjous saa maksimivertailupisteet.

Tarjousten vertailupisteiden muodostuminen määritellään tarjouspyyntökohtaisesti.

Tarjoajan toimittava selvitys.

SOSIAALINEN VASTUU

VAATIMUS	TODENTAMINEN
PERUSTASO	
Toimitusketjun hallinta ja sosiaalinen vastuullisuus: <i>Huom: Oppaassa on liitteenä malli HUS:n käyttämästä Code of Conduct-versiosta (10/2019). Tuoteryhmä/tuote/sopimuskohdasta tulee tarkastella, mitä tämä sopimusehto koskee.</i> <i>Malleja sopimusehtojen käytöstä elektroniikka- ja huonekaluhankinnoista: Finnwatch (2018): Sanoista tekoihin - Sosiaalisen vastuun pilottiprojekti Hansel Oy:n ja KL-Kuntahankinnat Oy:n kanssa</i> <u>Esimerkki sopimusedosta:</u> 1. Vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet (Code of Conduct): Toimittajan tulee aktiivisesti varmistaa, että tämän [sopimuksen/puitesopimuksen] piiriin kuuluvat tuotteet valmistetaan olosuhteissa, jotka ovat sopimuksen liitteenä [numero] olevien vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteiden (Code of Conduct) mukaisia. Toimittajan vastuulla on valvoa toimitusketjua ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteita noudatetaan sekä sen omassa toiminnassa että puitesopimustuotteiden ja -palveluiden toimitusketjussa. Allekirjoittamalla sopimuksen toimittaja sitoutuu sopimuksen liitteenä olevaan vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteisiin (Code of Conduct) ja varmistaa, että tässä asetetut vähimmäisvaatimukset täyttyvät heidän omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan. <i>Huom: Finnwatch suosittelee myös, että hankintayksikkö edellyttää sopimuskumppanilta vastuullisuuteen liittyviä toimenpiteitä ja politiikkoja alla olevan kohdan 2. mukaisesti.</i> 2. Toimenpiteet ja politiikat Toimittajan tulee viimeistään sopimuskauden alkaessa, tai myöhempänä [hankintayksikön] kanssa nimenomaisesti	

sovittuna ajankohtana toteuttaa seuraavat toimet; selvyyden vuoksi todetaan, että alla tarkoitetut politiikat ja menettelyt voivat olla Toimittajan valitsemalla kielellä (esim. englanniksi) laadittuja:

- I. Toimittajan tulee laatia, hyväksyä ja julkistaa yksi tai useampi johdon hyväksymä politiikka, johon sisältyy sitoumus noudattaa edellä kohdassa 1. mainittuja vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteita;
- II. Toimittajan tulee viestiä edellä tarkoitettu politiikka omalle toimitusketjulle, jonka kanssa Toimittajalla on sopimussuhde;
- III. Toimittajan tulee nimetä johtotason vastuuhenkilö kohdassa 1. tarkoitettujen vastuullisuuden vähimmäisvaatimusten noudattamisen valvontaan;
- IV. Toimittajalla tulee olla menettely säännöllisten riskiarviointien tekemiseen, sisältäen kohdassa 1. tarkoitettujen vastuullisuuden vähimmäisvaatimusten noudattamista koskevien olemassa olevien ja potentiaalisten riskien tunnistamisen ja priorisoinnin;
- V. Toimittajalla tulee olla menettely, jonka mukaisesti Toimittaja seuraa jatkuvasti toiminnan yhteensopivuutta kohdan 1. mukaisten vastuullisuuden vähimmäisvaatimusten kanssa;
- VI. Toimittajalla tulee olla menettely, jonka avulla ehkäistään epäkohtia ja poikkeamia kohdan 1. mukaisista vastuullisuuden vähimmäisvaatimuksista ja viipymättä vähennetään ja poistetaan niiden haitallisia vaikutuksia, esimerkiksi korjaamalla kyseinen epäkohta tai poikkeama.

Edellä kuvatut toimenpiteet tulee dokumentoida ja niitä on noudatettava jatkuvasti. Menettelyitä on noudatettava Toimittajan omissa toiminnoissa sekä koko toimitusketjussa.

Toimittajan tulee avustaa [hankintayksikköä] puitesopimuksen seurannassa muun ohella toimittamalla [hankintayksikölle] raportteja ja selvityksiä siitä, miten Toimittaja on täyttänyt kohtien 1. ja 2. mukaiset velvoitteensa. Raportti tai selvitys on toimitettava kuuden (6) viikon kuluessa [hankintayksikön] pyynnöstä.

Huom: Lisäksi Finnwatch suosittelee, että hankintayksikkö varaa tuotantolaitosten auditointioikein itselleen. Jos tätä vaaditaan, niin tulee tähän varata sopimuskauden aikana resursseja, jotta pystytään oikeasti seuraamaan ja valvomaan vastuullisuusväitteiden todenperäisyyttä.

Auditointioikeus

3. Toimittajan tulee sallia ja luovuttaa [hankintayksikölle] ja/tai sen edustajalle kohtuullisessa määrin kaikki asiaankuuluvat tiedot sekä pääsy tiloihin Toimittajan toiminnan arvioimiseksi siinä laajuudessa kuin on tarpeen, jotta [hankintayksikkö] voi tarkastaa, että Toimittaja noudattaa kohtien 1. ja 2. mukaisia velvoitteitaan.

Auditointioikeudesta, auditointiin liittyvistä ilmoituksista ja määräajoista, menettelytavoista, salassapidosta sekä oikeudesta auditoida alihankkijan toimintaa on sovittu jäljempänä luvussa [XX] [Tarkastusoikeus]. Jos tuotteet valmistaa muu toimitusketjuun kuuluva yritys kuin Toimittajan alihankkija, Toimittaja myötävaikuttaa mahdollisuuksiensa mukaan siihen, että [hankintayksikkö] voi tarkastaa myös tällaisen muun toimitusketjuun kuuluvan yrityksen tuotantolaitoksen toimintaa.

4. Toimittajan tulee kolmen (3) viikon kuluessa [hankintayksikön] pyynnöstä pystyä ilmoittamaan [hankintayksikölle], miltä tehtaalta yksilöity vertailutuote laite toimitetaan.

Seuraamukset

Jos toimittaja rikkoo vastuullisuuden kohdan 1. vähimmäisvelvoitteitaan (Code of Conduct) tai laiminlyö kohdan 2. sovittujen toimenpiteiden toteuttamisen, on [hankintayksiköllä] oikeus seuraaviin toimenpiteisiin rikkomuksen johdosta:

- I. Korjaavat toimenpiteet: [hankintayksiköllä] on oikeus kirjallisesti pyytää toimittajaa [määrä] kuukauden sisällä tai muussa [hankintayksikön] määrittämässä määräajassa esittämään [hankintayksikön] hyväksyttäväksi suunnitelma ja aikataulu toimittajan korjaaville toimenpiteille kohtien 1. ja 2. mukaisten velvoitteiden noudattamiseksi. Ehdotettujen toimenpiteiden ja aikataulun tulee olla oikeassa suhteessa rikkomukseen ja suunnitelmasta on selkeästi käytävä ilmi, miten Toimittaja konkreettisesti tulee korjaamaan rikkomuksen esitetystä aikataulusta.
- II. Hyvitysmaksut: Jos Toimittaja ei sitoudu edellä tarkoitettuun hyväksyttävään suunnitelmaan ja aikatauluun, ei toimita niitä, tai ei suorita suunnitelmassa sovittuja toimenpiteitä määräajassa, [hankintayksiköllä] on oikeus vaatia Toimittajaa maksamaan sille viivästyssakkoa tuhat (1000) euroa per alkava seitsemän (7) päivän viivästysjakso, kuitenkin enintään 15.000 euroa.
- III. Asiakaskohtaisten sopimusten ja tilausten rajoittaminen: Korjaavien toimenpiteiden vaatimisen lisäksi [hankintayksikkö] voi rajoittaa Toimittajan oikeutta osallistua Asiakkaiden kevennettyihin kilpailutuksiin ja/tai rajoittaa Asiakkaiden tilauksia Toimittajalta tämän puitesopimuksen sisällä siihen saakka, kunnes Toimittaja on

korjannut kohdassa 1. tarkoitetun vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteen rikkomuksen tai on ilmeistä, että rikkomus on lakannut.

Sopimuksen päättäminen: [hankintayksiköllä] on oikeus irtisanoa puitesopimus päättymään välittömästi kokonaan tai osittain jos Toimittaja ei suorita edellä tarkoitettuja korjaavia toimenpiteitä ja edellä tarkoitettua hyvitysmaksua on kertynyt enimmäismäärä. Asiakkaalla on oikeus irtisanoa asiakaskohtainen sopimus päättymään välittömästi kokonaan tai osittain, jos sen piiriin kuuluvien laitteiden tuotannossa on rikottu kohdassa 1. tarkoitettuja vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteita eikä Toimittaja ole suorittanut edellä tarkoitettuja korjaavia toimenpiteitä.

EDELLÄKÄVIJÄTASO

Edelläkävijä	
--------------	--